

Milica Gligorić
ISKUPLJENJE

Milica Gligorić

ISKUPLJENJE

Copyright © Izdavačka agencija Belov,

Prvo izdanje, januar 2021.

Glavni i odgovorni urednik: Saša Kuzmanović

Urednik izdanja: Saša Kuzmanović

Lektura i korektura: Zoran Penčić

Dizajn i izrada korica: Bojan Radukić / Saša Kuzmanović

Tehnički urednici (prelom i priprema za štampu): Saša
Kuzmanović / Nemanja Lukić

www.belov.in.rs

izdavackaagencijabelov@gmail.com

Milica Gligorić

ISKUPLJENJE

Beograd, januar 2021.

Posvećeno Radi

Ovu publikaciju u celini ili delovima, zabranjeno je umnožavati, preštapavati ili prenositi u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvom bez dozvole autora i izdavača. Zabranjeno je njeno umnožavanje i distribucija bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač po odredbama zakona o autorskim pravima.

Raj i Pakao nisu ni gore, ni dole, nego u srcu čoveka

Delo koje je pred Vama, otvara mnoge teme i podseća nas na mnoštvo ljudskih poriva, koje uporno pokušavamo da prikrijemo. Međutim, ti porivi, uporno kroz nas, naše misli i ponašanje isplivavaju, ponekad tiho, a ponekad i u snažnim naletima, poput udara Cunamija koji ruši sve pred sobom.

Ubilački bes, zloba, i stranputica ljudske duše, uprkos divnom pakovanju u šuškavi i šareni celofan, ipak ostaju sve to, jer kada se omot ukloni i sve maske padnu u ponor, iz duše konačno izbije ono iskonsko zlo, esencija zla. Uzalud mislimo da smo mu pobjegli jer ono nas poput besnog psa sustiže i proganja, grizući nam pete, puštajući krv i podsećajući nas tom tupom grmljavinom boli, da smo još uvek živi, okovani u ovom svetu kog zovu život, a istovremeno zarobljeni u svom ličnom paklu koji smo skrojili za sebe same.

Rat nikada ne prestaje i ne nestaje pre nego što nestanu misli o njemu, dok god ga neko pamti. Traume ostaju, jer su večne. Oni koji ostanu živi, često postanu njegovi taoci i po drugi put žrtve, jer je on svojim zlom utro put novom zlu koje je rođeno preživljavanjem žrtve. Novo zlo, habro korača, okuraženo i ojačano svakim novim udisajem vazduha nekadašnje žrtve, a sadašnjeg egzekutora.

Spletom nesrećnih okolnosti, jedan dečak, siročče, koje je u ratu izgubilo roditelje i gledalo smrti u oči, umesto da pobjegne u život, novim rođenjem u novoj porodici u kući potpukovnika Alekse, bira za svoju životnu saputnicu upravo smrt, koja će ga na putu uspeha i životnih padova stalno

pratiti, izvlačeći iz njega ono najgore i bojiti crnilom noći svaki njegov pogled i dah.

Poput lika iz romana „Zločin i kazna”, Raskolnikova, Miličin glavni junak Ivan, kinjen, omalovažavan i prebijan, postaje hladan i proračunat, čovek za kog’ ne važe zakoni ni moralne norme, te oni koji ga otkriju ili postoji ikakva mogućnost za takav ishod, postaju njegove žrtve.

Ivan, dete poslednjeg rata, za svoje psihopatsko i sociopatsko delovanje ne pokazuje empatiju ni sažaljenje prema svojim žrtvama, niti bilo kakav osećaj krivice za svoje krvave pirove.

Za razliku od Rasolnikova, za Ivana ne postoje moralne dileme:

„Hoće li zločin vrijedeti moralne implikacije ili poznata kazna za takav čin? Hoće li se suprotstaviti samoj ideji da živi sam dobar život?”

Ivan zna da će koračati preko leševa, kako bi utro svoj put u ostvarivanju svojih ciljeva i želja, uvlačeći u trasu tog istog puta i svog najbližeg prijatelja, a kasnije i kuma Predraga.

Neizmerna dobrota i ljubav upućena prijatelju Predragu i svojim posvojenim sinovima nije dovoljna da izbriše prokletstvo za živote koje je oduzeo, jer ga u kasnijim godinama za svaki pozitivno napravljen korak život uporno vraća bar tri koraka unazad, pokazujući mu na taj način da je „iskupljenje” za njega grešnika, bar u ovom životu nemoguće.

S.K.Belov

PRVI DEO

1.

„Um caruje, snaga klade valja.“

Ivan i Predrag sedeli su na podu Ivanove sobe, naslonjeni na peć ofarbanu u crno. Na peći je bilo nekoliko ukrasnih magnetata. Pored njih je stajala dvolitra piva. Pili su iz krigli. Ivanova soba nije odavala znake uobičajenog održavanja. On je od nje napravio haotičnu prostoriju. Čistio je samo prašinu i vidljivu prljavštinu, ne birajući i ne dirajući još mnoge stvari koje su se nalazile u sobi. U sobi je bilo nekoliko tegova, na desetine knjiga poređanih u uglu, razne vrste noževa... Zidovi su bili okrečeni u tamno ljubičastu boju, a predivne slike, sve do jedne, oslikane crnom i crvenom bojom, izazivale su poštovanje i popravljale izgled prostorije. U jednom uglu stajao je štafelaj sa priborom za slikanje. Iako je bio vikend, Ivan i njegov kum Predrag sedeli su mirno pijuckajući pivo. Njih dvojica nisu voleli ni klubove ni velike žurke, ni diskoteke. Pričali su kao i mnogo puta o istoriji, o srpskom staroverju, o Perunu. Bili su usred diskusije o Toru, kada je na vrata uleteo Rile.

Rile je bio dugajlija. Telo mu je izledalo poput gliste, a crvenkasta kosa bila je vezana u rep. Istini za volju, Rile nikada nije bio Ivanov blizak prijatelj, ali su se mnogo puta nalazili u istom društvu po kafanama. Jednostavno je bio deo ekipe za pijanke.

„Nešu su istukli neki seljaci iz Zminjaka, eno ga u hitnoj pomoći“, zadihano je rekao Rile.

Ivan, u kome su odmah proradili steroidi i pivo, skoči i reče Predragu:

„Šta čekaš?! Ustaj! Idemo da ih prebijemo! Oko za oko, zub za zub. To zaslužuje osvetu. Rile jesi li kolima?“

„Ako se ona krtija što staje svaki čas, može tako nazvati“, reče Rile.

„Ovo uopšte nije smešno“, reče Ivan.

Rile ih je vozio do Zminjaka, do diskoteke, gde su pretukli Nešu. Ivan i Predrag su ušli unutra. Rile im je diskretno pokazao visoki sto, za kojim su stajala tri muškarca, prilično paorske fizionomije. U momentu, Predrag je uzeo visoku stolicu i svom snagom udario jednog a Ivan isto to uradi drugom. Ivan je dohvatio veliku pikslu sa susednog stola i počeo da udara po glavi trećeg momka. U diskoteci je nastao kaos, ljudi su hteli da izađu i napravivši još veću gužvu. Sve je delovalo kao jedan tren u Ivanovoj glavi, dok nije osetio kako ga Predrag vuče i viče da beže.

„Šta ti je, hoćeš li da ga ubiješ?“

Ivan je bacio pogled na momka koji je ležao na podu, oblivenog lica krvlju koji se nije pomerao. Obezbeđenje diskoteke, dvojica rmpalija, našli su se pored njih čvrsto ih držeći pod ruku.

„Napolje, treba zvati policiju!“, viknu jedan.

Ivan se otrgao, uhvatio stolicu, bacio na jednog iz obezbeđenja i mahnito gledao ko će se sledeći usuditi da ga napadne.

„Budalo, doći će policija, kreni već jednom!“, vikao je Predrag.

Istrčali su vani. Rile ih je čekao u svom rasklimanom autu. Čim su seli, pojurio je ka gradu punom brzinom. Stigli su Ivanovoj kući i tiho zatvorili vrata Ivanove sobe, koju je

jeftino plaćao trudeći se da nema problema sa gazdom. Ivanov stanodavac je mislio da je Ivan upao u loše društvo i da zato dolazi kući pijan, gotovo pred svitanje. Sva trojica su tiho prošla kroz hodnik. Neko vreme su ćutali.

„Jednom ćeš stvarno ubiti nekoga u afektu“, reče Predrag, „smanji malo steroide i teretanu, okreni se nečemu drugom.“

„Predraže, ne razumeš ti to. Moram uvek da budem spreman“, mirno je rekao Ivan i nastavio da pije, kao da se ništa nije dogodilo.

„Nemoj pogrešno da me razumeš. Ja sam uvek tu da ti čuvam leđa. Ali često preteruješ i ako se ne smiriš i postaneš manje agresivan, završićeš u zatvoru“, završio je Predrag.

Rile je sve vreme ćutao. Njegovo je bilo da družini prenese informaciju i ako može nešto sitno da pomogne, inače je bio prava jegulja. Kada je krenuo samo je rekao:

„Momci sila ste, Neša će biti presrećn. Oko za oko, he he. A ti, Predraže, razmisli. Treba nam neko ko će uvek moći i samoj smrti da pogleda u oči.“

Predrag je pogledao u Ivana, dok je Ivan ravnodušno nožićem čistio nokte. „Đavola ravnodušan“, pomislio je Predrag, „to uvek radi kada želi da ostane sam.“

„Haj'mo Rile. Idem i ja kući, odbaci me kolima“, obrati mu se Predrag.

Ivan više nije obraćao pažnju na njih dvojicu. Razmišljao je samo o tome kako da objasni Ani nove modrice i posekotine na svom telu.

MNOGO RANIJE

*„Knjiga je hladan, ali
pouzdan prijatelj.“*

„Ljubavi moja, hvala Bogu što si se vratio i dobrodošao! Konačni kraj besmislenog rata“, kroz suze radosnice je gotovo vikala Blaženka, grleći čvrsto svog muža Aleksandra.

Izgledao je kao da je ostario čitavu deceniju. Nena je zaplakala od sreće i bacila se u očev zagrljaj.

„Je li to sada sve gotovo, zauvek?“ pitala ga je Nena.

„Jeste, do nekog sledećeg rata“, umorno se nasmešio potpukovnik. Tek kada je ušao Blaženka i Nena su videle dečaka koji stoji pred vratima, oborenog pogleda, grickajući zanoktice. Bio je potpuno neuhranjen, u pocepanom kaputu, sitne telesne građe, krupnih ponoćno crnih očiju i rašcupane crne kose.

„Hajde, Ivane, uđi, ne plaši se“, rekao je običnim glasom potpukovnik. I majka i ćerka bile su iznenađene.

„Ovako stoje stvari“, malo povišenim glasom je rekao potpukovnik, „mali, čije je ime Ivan, od danas će biti potpuno ravnopravan član naše porodice. Spasao sam ga sigurne smrti dok je on iz zahvalnosti i te kako pomagao našoj vojsci. Ako uopšte možete da pojmite suočenje sa smrću, Ivan mi je bar dva puta spasao život. Takva veza se ne može nikada raskinuti. Kada je trebalo da krenemo kući, rekao mi je da nema kuda, niti kod koga da ode, niti način da zarađuje za hranu. Ovo je najmanje što sam mogao da učinim za njega. Zavoleo sam ga. Uvek je bio tu da mi sačuva leđa. Da mu dam krov nad glavom i da uvek ima šta da jede da ga to ne bi mučilo, rekoh,

najmanje je što mogu! Kada stasa, naći će posao pa će iznajmiti stan i moći sam da zarađuje za sebe. Do tada, želim da se oseća prijatno u našem domu. Kada čeljad nisu besna, kuća nije tesna“, reče tihim glasom, kao da se umorio od pričanja.

„Ovo su moja žena Blaženka i ćerka Nena. Vas dve, idite da spremite ručak, a evo vam para za pristojnu odeću i cipele za njega.“

Ivan je i dalje stajao manji od makovog zrna, pomešanih osećanja poniženja ali i sigurnosi.

„Šta si se ti ukupio? Budi srećan što smo živi, imaćeš svoju kuću i nećeš morati da brineš kako da preživiš. Idi odmah na kupanje i pranje kose. Kupatilo je pravo pa levo“, ravno je rekao potpukovnik i otišao u neku od soba.

Ivan nije znao koja je čija soba, ali mu je laknulo što je ostao sam. Ogrnuo se potpukovnim kućnim mantilom, želeći da malo prouči kuću. Kupatilo je bilo uredno, ali staromodno. Kamenac se svuda uvukao. U gotovo polovini kabine bilo je kamenca i buđi koje nije bilo moguće oribati. Zavesa na kabini za kupanje, bila je na nekim mestima pocepana, sa naivnim šarama mora, ribma i delfinima. Lavabo je bio mali. Iznad njega je stajao ormarić sa ogledalom. Kada je otvorio jedan deo ormarića, shvatio je da je to Nenin deo jer su se u njemu nalazile šminka, parfemi, gumice za kosu, dezodorans, četka za kosu. Drugi deo je bilo poluprazan, jedna pasta za brijanje, žilet i dezodorans. Bela plastična korpa bila je puna prljavog veša. Pomislio je da u kupatilu nema Blaženkinih stvari. Kanalizacija je smrdela, ali sve u svemu, videlo se da je održavano. Za njega je kupatilo predstavljalo pravo carstvo. Gotovo da se nije sećao kada se uopšte i kupao toplom vodom.

Kada je izašao iz kupatila zatekao je na stolici čist peškir, novo rublje, malo pohabanu košulju, velike farmerke, kaput i cipele. Videlo se da je sve kupljeno u prodavnici polovne robe, ali je bio veoma zahvalan. Obukao se. Dnevna soba je ujedno bila i kuhinja. Potpukovnik je sedeo za stolom, zamišljen, pušeci cigaretu bez filtera.

„Okupao sam se“, reče Ivan.

Aleksandar se prenuo, kao da ga vidi prvi put, a onda mu oči smekšaše.

„Dođi!“, rekao je i poveo ga je kroz hodnik. „Kao što vidiš, prilično smo stešnjeni.“

U kući je sve bilo čisto, ali se nije videla ženska ruka koja bi oplemenila njenu unutrašnjost. Samo sto za ručavanje, komoda na kojoj nije stajalo ništa. Nije bilo ni jednog ukrasa, vaze, činija. Potpukovnik je pokazao vrata gde se nalazila Nenina soba. Zatim ga je uveo u sobu koju je nazivao radna, a gde su po zidovima, od poda do plafona, bile poređane knjige. Njen prostor popunjavale su radni sto od mahagonija i jedna stolica. U isto vreme, bila je to i njegova i Blaženkina spavaća soba. Otvorio je još jedna vrata a soba u koju su ušli izgledala je kao magacin. Bila je krcata bespotrebnim stvarima.

„Nena i Blaženka će sve ovo izneti u smeće, ispraznićemo je i to će biti tvoja soba“, reče potpukovnik.

„Hvala potpukovniče, ne možete ni da zamislite koliko sam srećan, imam svoju sobu!“, reče Ivan.

Do uveče je soba bila raščićena od bespotrebnog krša. Ostao je jedan uzan krevet, raskliman ormar za garderobu, komodica pored kreveta i neka velika drvena ploča koja je stajala poduprta jednim velikim panjem, čime se Ivan oduševio. Jeste da je bio malo niži, ali to će mu ipak biti radni sto. Pored njega je bila krem stolica sa nekoliko rupa

probušenih cigaretama. Gola sijalica visila je sa plafona. Zidovi, nekada verovatno beli, bili su sivkasti dok je vlaga izbijala u svakom ćošku.

„Nije nešto, ali bar imaš sopstvenu sobu. Ti je možeš urediti malo nekim posterima ili učiniti nešto da je malo ulepšas“, rekla je Nena i blago ga je potapšala po ramenu.

Ivan je ušao u sobu, zatvorio vrata, prethodno se zahvalivši Neni i legao na krevet. Bio je više nego spokojan, što ga stvarna pretnja smrću više ne ugrožava. Uprkos svojim najcrnijim slutnjama da će biti prosjak, imao je čak svoju sobu. Međutim, kada god bi sklopio oči scene iz rata, majka, otac, brat, navirali su mu u sećanje. Svuda u mislima bile su mu krv, otkinuti udovi i grozote sa ratišta. Suze su natapale jastuk dok je plakao gorko, potpuno tiho, bez glasa. „Sada je gotovo sa tim“, pomislio je. Ne sme da dozvoli da ga očaj stalno vraća u prošlost. Treba ići napred, stvarati sebi budućnost i zato će zakopati u sebi sve te slike i događaje. Na početku je, kada se probudi i napravi sebi doručak, izlazio, jer mu je Nena rekla da na livadi i brdašcetu ima dece svih uzrasta. U parkiću su bili postavljeni tobogan ljuljaške i klackalice. Malo stariji dečaci su se tu skupljali da se igraju svojih igara, a mlađi su se spuštali niz tobogan ili vijali jedan drugog. Ivan nije bio opušten i nije znao kako uopšte da počne da se igra. Nije znao kako da započne razgovor. Deca su prema njemu bila druželjubiva. Želeo je da se igra sa njima, da bude deo neke grupe.

„Da ti nisi usvojen sin čika Aleksandra Aleksića?“ pitao ga je jedan stariji dečko.

Aleksandra su svi zvali Aleks. Njega je pratio glas o velikom herojstvu u ratu. Pored toga bio je elektroinženjer, zaposlen u jednoj od najboljih kompanija. Bio je veoma

cenjen čovek. Uprkos tome što su deca želela da se igraju sa Ivanom, on nije znao ni jednu od igara koje su oni igrali. Malo kasnije počeli su da se igraju rata. Nisu razmišljali o tome da bi Ivanu moglo biti neprijatno. Počeli su da se skrivaju, vade plastične pištolje, puške, bombe. Ivan je otrčao od njih, otišao u svoju sobu i nije izlazio ceo dan. Pitao se kako mogu da se smeju, da se igraju onoga što je pobilo toliko ljudi, toliko žena i dece. Oni nisu nikada osetili ukus krvi u ustima.

Nena se vratila iz škole i pitala mamu šta radi Ivan. Blaženka je odgovorila da ceo dan nije izlazio iz sobe, a da je tako i bolje. Nije volela što je u kuću došao nepoznati dečak. Za nju, on je bio samo uljez. Nena je tiho pokucala na vrata, otvorila ih i ušla u Ivanovu sobu. Ivanu je njeno lice bilo milo. Osetio je da ga prihvata jer se nije pobunila protiv njegovog dolaska u kuću. Nena je bila devojčurak, par godina starija od njega. Nosila je kosu do pojasa, boje najlepšeg klasja i imala zelene oči koje su zračile inteligencijom. Bila je najpopularnija devojčica u školi. Ivan je ležao na krevetu i ponovo zaplakao.

„Zašto danas nisi bio sa ostalom decom?“, nežno ga je pitala. Čutao je. „Ne sviđa ti se da se igraš sa njima?“ Ivan je odmahnuo glavom. Ona je nekoliko trenutaka ćutala, a onda je veselo rekla: „Znaš li ti da čitaš?“

„Još od četvrte godine“, odgovorio je.

„Donosiću ti knjige iz školske biblioteke. Šta ćeš raditi u kući po ceo dan, poludećeš od razmišljanja, samoće, pa i od samosažaljenja. A Blaženki bolje da ne izlaziš na oči.“

Na pomen knjiga, Ivanu su zasijale oči. Misao da provodi vreme u čarolijama raznih knjiga, da živi u tim pričama, da se poistovećuje sa vitezovima, činila mu se veoma primamljivom. Svakih par dana tražio je novu knjigu. Po ceo dan i noć čitao je doživljaje pet prijatelja. Maštao je o

vitezovima koji se bore sa zmajevima, ruske bajke, Toma Sojera i druge knjige u kojima je nalazio zadovoljstvo. Potpuno je iščezao iz stvarnog sveta. Jedva da je malo i jeo. Divan način da se zaokupe misli, da se pobegne od bola i depresije. A to je predložila Nena. Osećao je naklonost prema njoj, kao što mlađi brat oseća prema starijoj sestri. Ona nije bila osoba koja mnogo analizira, niti pokušava da dokuči svoja dublja osećanja niti razloge za njih. U njenoj duši se jednostavno rodila ljubav, samo što još nije bila svesna toga. Polako su gradili jedan lep odnos, tako što je Nena osluškivala damare njegovog srca, a ono je bilo puno ožiljaka i crno kao noć. U njega se polako smeštala mala bela golubica, spremna da primi Neninu dušu. U tom periodu su mu knjige predstavljale izvor jedinog zadovoljstva.